

PALLIETER

Felix Timmermans

1916

VOORWOORD

Toen Pallierter in 1916 verscheen, was het onmiddellijk duidelijk dat Felix Timmermans iets uitzonderlijks had geschreven. Zijn roman bracht een nieuwe stem in de Vlaamse literatuur: uitbundig, zintuiglijk, warm en vol levensvreugde. Waar veel schrijvers de mens centraal stelden, maakte Timmermans van de natuur een levend personage. Zon, wind, regen, bomen, bloemen, dieren en rivieren ademen in deze bladzijden met dezelfde kracht als de mensen zelf.

Meer dan een eeuw later heeft Pallierter niets van zijn aantrekkingskracht verloren. Het boek werd vertaald in talrijke talen en groeide uit tot een van de bekendste werken uit de Vlaamse letterkunde. Generaties lezers hebben zich laten meeslepen door Pallierters onstuitbare enthousiasme, zijn liefde voor het landschap en zijn vermogen om in de kleinste dingen het wonder van het bestaan te ontdekken.

Maar Pallierter is meer dan een lofzang op de natuur. Het is een ode aan het leven zelf. Timmermans schrijft over vreugde zonder oppervlakkigheid, over liefde zonder sentimentaliteit en over spiritualiteit zonder zwaarte. Zijn wereld is er een waarin schoonheid zich openbaart in een ochtendnevel, een vogelzang, een zomerregen of een eenvoudige maaltijd. Die levensvisie maakt deze roman tijdloos.

De taal van Timmermans is even rijk als zijn verbeelding. Zijn proza stroomt als een rivier, vol beelden, klanken en ritme. Het put uit het Brabantse dialect, de volkstaal, de Bijbel en de middeleeuwse poëzie, waardoor een unieke literaire stem ontstaat die onmiddellijk herkenbaar is. Juist die taal is echter voor veel hedendaagse lezers minder toegankelijk geworden.

Daarom is in deze uitgave uitsluitend de spelling en het taalgebruik waar nodig gemoderniseerd, terwijl de inhoud, de stijl en het ritme van het oorspronkelijke werk zoveel mogelijk behouden zijn gebleven. Zo hopen wij dat ook nieuwe generaties de wereld van Pallierter kunnen binnenstappen en zich laten raken door dezelfde verwondering die Felix Timmermans meer dan honderd jaar geleden wist op te roepen.

Wie zich aan dit boek overgeeft, ontdekt al snel waarom Pallierter nog altijd geldt als een van de mooiste en meest geliefde romans uit de Nederlandstalige literatuur.

Inhoudsopgave

EEN FIJNE MORGEN IN DE MEI.....	5
HET TWEEGEVECHT	13
EEN MEIAVOND	15
DE HOF EN DE BRIEF VAN CHARLOT	17
HET VOGELNBEZOEK.....	21
KERMISMORGEN	26
DE FEEST	31
EEN ZATERDAGSE DAG	35
HET VLIEGTUIG.....	43
ZOMERREGEN.....	50
DE WALKUREN-RIT	52
MANESCHIJN.....	56
DE HONING	62
EEN AANGENAME VERRASSING	68
REGEN.....	74
DE HOORN VAN OVERVLOED	78
HORENGALMEN	86
EEN SCHONE WINTERDAG.....	94
SNEEUW.....	96
OUDE ZANGEN	102
DOELIED	106
DOEDELZAKKEN	108
DE KLOKKEN VAN ROME	116
DE KRUISEN EN DE ZEGENING DER VELDEN.....	120
DE VRUCHTBAARHEID.....	123
DE WERELD IN.....	125

EEN FIJNE MORGEN IN DE MEI

In die eerste dagen van de Lieve-Vrouw was de lente ziek. De zon bleef weg en liet slechts nu en dan, door een opening in de wolken, een bundel licht neerdalen op de gele boterbloemen. Het frisse groen dat zij overal met kracht uit de grond, de bomen en het water had getrokken, wachtte er ongeduldig op.

Pallierter zei met een scheve mond van bitterheid: ‘Het spel is naar de knoppen!...’

Maar in de avond van die dag brak de volle maan, rood als een blozende appel, door de wolken en legde zich een dunne nevel als fijn gaas over de Nethe en de weiden. Zodra Pallierter dat zag, maakte hij zijn wijsvinger nat met speeksel, stak hem in de lucht en toen hij voelde dat de vinger aan de zuidkant koel werd, barstte hij in een luide lach uit, rolde spartelend door het gras en zong in de stille avond, zo luid dat het over de Nethe klonk:

Die mi morghen wecken zal dat salder wesen die nachtigal die nachtigale soete; ick wille dan gaen in genen dal die suvere bloemen groeten....

De volgende morgen scheen opnieuw de zon!

Hij kon er bijna niet van slapen en had bijna de hele nacht, met het venster wijd open, wakker gelegen. Hij hield de hemel in het oog, die na lang wachten gezuiverd was en helder blauw bleef, bezaaid met bleke sterren en vervuld van heldere maneschijn.

In die stille, nieuwe heerlijkheid, waarin de dauw zacht neerdaalde, steeg het parelende lied van een jonge nachtegaal omhoog. Pallierter huiverde. Hij dacht aan de zon, die nu nog ver achter de wereld zat, ergens bij de Moren en de Chinezen. Morgen zou ze opnieuw het lieve Netheland beschijnen, de bomen en planten tot spreken en klappen brengen, de bloemen doen openbreken van geur, de bossen doen daveren van vogelgezang en hemzelf, Pallierter, een voet groter doen worden. Van pure blijdschap sloeg hij zijn benen omhoog, zodat de lakens van het bed vlogen. Hij dekte zich weer toe en sliep met een lach om zijn mond.

Zodra in het oosten een klaarte trilde en een haan had gekraaid, sprong Pallierter uit zijn bed, trok zijn hemd uit en liep naakt naar de Nethe. Over de grond en tussen de hoge bomen hing een grijze damp. Het was heel stil, het gras woog zwaar van de koele dauw en uit de bomen vielen grote druppels.

Pallierter liep en sprong zomaar pardoes het hoge water in, dook onder en kwam weer boven in het midden, glanzend van water en geluk, naar adem happend. De koelte van het water deed het bloed in zijn lijf opspringen, het deed hem goed en hij lachte.

Hij zwom tegen de stroom in, liet zich op zijn rug terugdrijven, dook, zwom als een hond, draaide en spartelde en stampte met armen en benen, zodat het water sloeg en klotste en het lisch en het jonge riet deed buigen en wiegen.

Langzaam, met het sterker worden van het licht, werden de nevels dikker en witter en hadden ze onverwachts het hele land in een waas gewikkeld. Fijn vogelgezang regende nu uit de onzichtbare bomen en de frisse bloemengeuren dreven in dikke wolken door de mist.

En daar, over de Nethe, bloeide de grote, tomaatrode zon als een lustige verrassing uit al dat wit open.

Pallierter was erdoor geraakt en riep: ‘Het wordt feest vandaag! Het wordt feest vandaag!’

En hij joeg duizend druppels de lucht in.

Toen dook hij nog eens onder, alsof hij de ziel van het water mee wilde nemen, en liep glanzend, roze als een roos, in de witte nevels naar de Reynaert terwijl hij zong:

Zo dee Adam— Zo dee Adam— Zo dee Adam’s zonen. Adam had zeve zone, zeve zonen had Adam.

Hij was nog maar enkele minuten op zijn slaapkamer toen het heldere begijnhofklokje door de witte landen galmde en hij Charlot haastig het trapje hoorde afgaan. Charlot bleef op haar kamer tot ze Pallierter op de zijn hoorde, want eens had ze hem in zijn geboortekleed zien terugkomen en was met een gil en de armen omhoog naar binnen gevluht. Dat mocht nooit meer gebeuren; liever nog de mis te laat komen of helemaal niet horen dan op Gods wegen een mens te moeten zien zoals hij uit de handen van God zelf gekomen is.

Toen Pallierter gekleed was, ging hij naar beneden, stak de Mechelse kachel aan, zette de geelkoperen pot op het vuur en maalde koffie. Zodra het water begon te zingen, te grommen en te stuiven, schonk hij door. O, die aangename koffiereuk die een mens het hart verwarmt! Hij voelde rijkelijk de heldere lentekamer en Pallierter stond er genietend aan te snuffelen als een hond.

Buiten klaarde het op. Een zonnestraal kroop schuin door het open venster en tinkelde schitterend op de geelkoperen potjes en op het vergulde, brokaten manteltje van een wassen Lieve-Vrouwbeeldje.

Pallierter stak vlug zijn vinger in die lichtvlek en zei: ‘Heuning heeft er niet aan...’

Hij sneed boterhammen, smeerde er een halve vinger dik zoete boter op en haalde uit de kelder een volle schotel verse, hagelwitte plattekaas.

In de tuin, die nog nat was van dauw en bespikkeld met plekken zon, ging hij rapen plukken. Loebas en zijn vier jongen schoten uit hun hok en sprongen blaffend om zijn benen. Hij gaf hun elk een stukje suiker en toen renden ze als gekken over het natte erf. Terwijl hij de radijsjes waste, kwam Petrus, de ooievaar, met een zilveren vis in zijn rode bek naar zijn nest gevlogen, waar zijn wijfje op de eieren zat.

Toen alles klaar was voor het eten, ging hij in de achterdeur staan en keek over het land dat in de zon opklaarde. Was dat geen feest voor ogen, neus en

oren, die lichtgroene, geurende verte met het blinkende water van de Nethe erdoor en met koekoek-, haan- en vogelstemmen erin? Zeg?

Pallieter zette ook de voordeur open, zodat er meteen een frisse wind door de gang stroomde en hij langs twee kanten de nieuwverlichte wereld zag.

Aan de ene kant die verte van weiden en velden met blauwe bossen en windmolens aan de horizon, en aan de voordeur de rijke vesting, het begijnhof en, achter bloeiende tuintjes en hobbelige huizendaken, de gele Sint-Gummarustoren die juist een druppelend rap kwartiertje uitsloeg.

De heldere klokklanken waren als de blije tong van het land.

‘Het duurt niet lang genoeg!’ zei Pallieter, en hij greep het klokzeel in de gang en begon er zo heftig aan te trekken dat de klok in het torentje nauwelijks tijd had om omhoog en omlaag te gaan; de machtige galm rolde gonzend over de wijde morgenlanden. Hij trok maar, trok, alsof het tot aan het einde van de wereld gehoord moest worden. En lachend keek hij over en weer naar het begijnhof en de weiden.

Daarna hees hij, ter ere van het goede weer, in het voortuintje een groot wit vlag, waarin de wind klapperde en de zon spelde.

Het was verrukkelijk om het overvloedige, machtige vogelgezang en getjirp in de brede vestingbomen na te luisteren.

En daar kwam Charlot, met de vrede op haar gezicht, terug van de mis met drie kerkboeken onder de arm. Zodra Pallieter haar zag, zong hij haar toe: ‘Zeg, kwezelke, wil je dansen?..?’

‘Het zal een schoon weer worden, broer!’

‘Een heilig weer voor de kwezels om in de mis te staan!’

‘Ik ben geen kwezel!’

‘Daar ben je te vet voor! Waarom eet je niet wat minder?..?’

‘Daarom!’ zei ze nijdig. Ze ging naar de keuken om haar kleed uit te doen en kwam terug in de lentekamer in een blauwe baaien rok en een rood slaaplif, waaruit haar dikke armen strak en blinkend vet naar buiten kwamen.

En zij dronken koffie, smeerden de plattekaas twee vingers dik op de lange boterhammen, doopten de naar aarde ruikende radijsjes in de kaas en in het zout, en smakten en klakten als twee zuigende kinderen.

Al etend keek Pallieter onafgebroken naar de veldbuik waarboven de zon opklim. Daar was al veel leven en beweging van werkende boeren. De rode wieken van de molen draaiden in de frisse wind die de nevels had weggevaagd en een witte ronde ballonwolk door het blauw van de hemel zond; en de geur van de witte en purperen kruidnagelen van voor het venster wandelde over de tafel.

Pallieter dronk het laatste eten in zijn maag en riep, met zwaaiende armen, terwijl Charlot met neergeslagen ogen een Onzevader bad: ‘O Heer, mijn billen worden licht als stro en willen omhoog als sprinkhanen. Het is, o Heer, alsof Gij in mijn buik een orgeltje hebt geplaatst!’

Hij ging naar buiten, opende duiven- en hoenderhokken en strooide handenvol hennepzaad, Spaanse tarwe, rijst, vitsel, haver en koren. En meteen ontstond een geharrewar, gekakel en geslaag van vleugels. Er waren duiven, smieren, hennen, hanen, ganzen, kalkoenen en een wonderschone pauw.

Ze grabbelden met hun rappe bekken gulzig naar het eten, drongen tegen elkaar, liepen over elkaar heen en pikten naar de mussen die in grote vluchten in de warrelende hoop neerwarrelden.

Wat was het toch schoon, in die zilveren zon, die glimmende kroppen waarop bruin, groen, blauw en rood goud op en neer dansten, die witte, rosse en grijze stippeling van de kloeke vleugels, de rode en gele bekken en poten, de bloedrode kammen en de sterkgebouwde, lenige staarten vol wemelende kleuren als in de schelpen van de zee.

Pallieter keek ernaar met half geloken ogen en zei: 'Ach, dat overtreft alles!'

Toen de beste graantjes waren opgepikt, ging elk dier zijns weegs, naar de mesthoop, de stal of het erf. De duiven vlogen in klapperende vluchten de fijne morgenvelden in en de pauw wandelde met voorzichtige poten fier in de paadjes van de riekende tuin en ontvouwde als een nooit gedroomde kleurenweelde zijn brede staart.

Pallieter zag ontroerd hoe schoon hij daar stond in het doorzichtige groen, onder de witte kersen- en perelaars en de roze pruimenbomen, en hoe de zon dat zo rijk en kostelijk maakte alsof het een schoongelogen sprookje was.

En plots vloog hij op en zette zich in de top van de bloeiende appelboom. Daar viel zijn staart als een groene vlam over de rozigwitte bloemscheden en hij scheurde driemaal met zijn lelijke, rauwe kreet de stille lucht vaneen.

Pallieter draaide de waterkraan open en meteen spoot er uit het blauwe vijvertje, waarin rode goudvissen wiegden, een klaterend fonteintje omhoog. Toen stopte hij zijn pijp en haalde uit de stal de geweldige geitenbok. Die was pikzwart met een blauwe glans, droeg gele hoorns en had twee grote lichtgrijze ogen. Zijn naam was Lucifer.

Toen het beest buiten kwam, snoof het een ogenblik de frisse buitenlucht op en wilde dan met zijwaartse sprongen vooruit, maar Pallieter greep hem bij de hoorns, sloeg zijn benen schrijlings over de hoge rug, stak zijn pijp aan en reed, gemakkelijk gezeten op Lucifer die de kop onstuimig vooroverboog, de tuin door. Pallieter klapte in zijn handen en daar kwamen de vijf honden aangebast en liepen met lange poten dol vooruit. Lucifer droeg Pallieter door het achterpoortje dat op de Nethe uitkwam en volgde dan de slingerende waterdijk.

Overal opende zich nu in nieuwe heerlijkheid het wilde, zonnige, meigroene land dat in de verte in zilveren misten verblauwde. Dat haalde de ziel omhoog. Overal was een bont verschil van bruin en groen, waartussen hier en daar het felle geel van de raapbloemen geweldig losschetterde. De weiden wiegden hun gras onder een witte wind en de Nethe schoof er blinkend haar rappe, koele wateren door.

De lucht, van alle kanten doorregen met vogelgetjirp, was vol aangename geuren en de bomen op de Nethedijk stonden daar helder en vrolijk klaterend alsof ze pas uit de grond verzezen waren. Op de brede smeewortelbladeren langs de dijk lagen nog dikke dauwdruppels te stralen en te blinken als echte diamanten; Pallierter plukte al rijdend zo'n blad af, bracht het aan zijn lippen en liet de koele druppels in zijn mond rollen.

‘Het is goed, en het smaakt naar de hemel,’ zei hij.

Overall lag de gewillige aarde weer haar rijke schat te geven: bloemen, planten, erwten, peulen en allerlei vruchten; en allerlei gedierte dat uitpopte terwijl andere paarden, en de lucht rook naar honing, en een spuitende beerwagen doordrenkte de grond. Dat is het leven: altijd maar geven en paren, en het ene heeft nog geen dag gezien of het andere wordt al gemaakt. Zo gaat het altijd voort en altijd rond, het ene maakt plaats voor het andere, en of je nu met je tien geboden in je haar staat of op je vinger zuigt, het waarom kom je toch niet te weten.

‘Maar dat is niks,’ zei Pallierter, ‘het is schoon, en laat ons de sijs ervan aflikken...’ En met de smaak van appelkoeken en kersen in de mond keek hij naar de wit- en rozig-bloeiende bomen die de hoeven verborgen. Het welbehagen liep over zijn hart.

Soms galmde het lied van een jonge boer en het gehinnik van een wit of bruin paard. Een ploeg blonk en op de Nethe trok een visser zijn net omhoog waarin zilveren vissen spartelden. Een zwaluw scheerde van de ene dijk naar de andere, de honden stoeiden door de weiden, sprongen over grachten en rolden over elkaar in het fluwelen gras waarvan ze onder het lopen de topjes beten. Hun geblaf vulde de lucht, hanen kraaiden, bijen bromden en in de blauwe hemel stond een lenige pluim van kleine witte wolkjes.

Pallierter was ontroerd door dit felle, heropbeurende leven; hij haalde een ebbenhouten fluit uit zijn zak en begon er een blij liedje op te spelen dat helder over de velden trippelde. Het was alsof de lente zelf zong.

Pallierter was danig blij, greep al rijdend een handvol zuring die hij uitzoog, speelde weer een liedje en zo kwamen zij aan het Hofken van Ringen. Het was een oud Vlaams kasteeltje in rode baksteen met witte banden, met een steil schaliëndak en een fijn torentje, oprecht gemaakt om de regen een schone, zingende vloeiende lijn te geven. Er lag een brede groene vijver rond met waterlelies en dicht riet, en daarachter lag een hof van hoge bomen waarin veel vogels leefden. Het stond daar als met de grond vergroeid, als een bloem geboren uit al de schoonheden en de wilde krachten en elementen van de Vlaamse natuur. Pallierter steeg hier van de bok, die met zotte sprongen door de weiden wipte, zocht het malse groen en dronk zijn dorst aan de klare slootjes. Pallierter legde zich op de dijk om de zotte wellust van de mei te bezien. Wat later ging hij madeliefjes en boterbloemen plukken om Charlot blij te maken. Toen hij zijn armen vol had, riep hij de honden en Lucifer en begon te lopen zo hard hij kon. Dat was een spel! Loebas schoot een eind vooruit, de bok huppelde naast Pallierter en de jonge honden kwamen achteraan. Er werd over grachtjes en

slootjes gesprongen en soms plonsde een van de jongen bij verrassing middenin. Er werd gelopen, getuimeld en gerold tot men bij de Reynaert kwam.

En achterwaarts gezeten op Lucifer, de armen vol bloemen, reed Pallierter met een lachend gezicht de geurende tuin binnen.

‘Ha!’ riep Charlot toen hij haar de bloemen gaf. ‘Die gaan we voor ons Lieve-Vrouwtje loten rijken, ik zal ze straks in vazen zetten...’ In afwachting stak ze de overgrote tuil in een koperen melkstoop en het was om af te schilderen.

‘Maar zeg eens,’ zei ze met verheuging in de stem. ‘Meneer pastoor is hier geweest en heeft komen zeggen dat je voor zondag twee eierbroden meer zult moeten bakken, want er komen drie blootsvoetpaters van Dendermonde hem bezoeken en ze zullen met twee broden niet genoeg hebben.’

‘Ja,’ zei Pallierter, ‘de vasten is weer uit en tegen dat hemelvaart begint zien ze zo vet als slakjes dat ze niet meer kunnen.’

Charlot grommelde iets in zichzelf en Pallierter ging malen naar zijn molentje. Het stond aan het eind van de tuin op een hoog groen heuveltje, zodat er van alle kanten wind op botste. Tybaert kwam met opgeheven staart langs zijn benen strijken om mee te mogen gaan en met een sprong zat hij ergens tussen het houtwerk van de witbestoven molenkamer muizen te beloeren.

De zak tarwe was bijna leeg, maar wat er was schudde hij in de bak. Straks zou hij om andere gaan. Hij keerde het molenkruis tegen de wind in, liet de wieden los die lustig begonnen te draaien; de stenen wentelden en het graan werd fijn gemalen. Hij stak zijn kop door het kijkgat en overzag van uit de hoogte het land. Hij stak zijn pijp aan en de blauwe rook wapperde als een fijne struisvogelpluim in de gezonde lucht terwijl het molentje tiktakte en kraakte in de wind. Hoe geweldig groeide in de nieuwe zomerklarte alles zienderogen! Er zat in het groen als een haast om de verloren tijd in te halen.

En toen Pallierter dat zag, hoe alles de belofte van veel fruit en duizend zoetigheden in zich droeg, zei hij: ‘Wie zal er willen sterven!...’ En hij zong:

De Winter is verganhen, ic sie des meien schijn, ic sie die bloemckens hanghen, dies is mijn hert verblijt; zo ver in genen dale daer is ’t genoeghlijck sijn daer singert die nachtighaele, voor mijn soet lieveckyn.

Toen hij het tweede couplet wilde beginnen, riep Charlot verheugd: ‘Broer, meneer pastoor zit op je te wachten en hij heeft geen tijd, zegt hij.’

‘Zeg dat hij maar op mijn molen komt!’

‘Wat? Denk je dat meneer de pastoor zich op jouw molen vuil gaat maken?...’

‘Charlot, het is beter een zak bloem op een zwarte soutane dan een vliegenschiet op je ziell! Maar zie, daar kwam de pastoor van het begijnhof. Het was een kleine oude man met een goedig gezicht en een eirond hoofd met witte haren eromheen. Hij bood hun een snuifje aan.

‘Wat denk je van de zon, Pallierter?’

‘Dat ze de room van het leven is!...’

‘Ze raapt een mens de keel droog.’

‘En zo vindt een mens toch altijd een reden om zichzelf deugd te doen. Kom, we gaan er eentje pakken.’

Ze gingen in de lentekamer, waar Pallierter een stoep kaves en een beschimmelde fles wijn ophaalde. De pastoor dronk de rode wijn en Pallierter het bruine bier. De zon speelde in het bier en in de wijn en legde er warme, heldere lichten in.

‘A propos, Pallierter,’ zei de pastoor, ‘Charlot heeft je waarschijnlijk al gesproken over die twee eierbroden?’

‘Als ze had moeten sterven, zou ze levend weergekeerd zijn om het te kunnen zeggen, want jullie verstaan de kunst de vrouwen rond de duim te winden! Ik wou dat ik het ook kon...’

‘Wel, er is niets zo gemakkelijk: word ook pastoor!...’

Pallierter knipoogde, schonk een verse pint die hij even voor de zon hield en dan smakelijk uitdronk, zodat hij naar adem moest snakken, en hij zei: ‘Hierin leeft de ziel der aarde, laat ze in mijn lichaam komen!’ En hij dronk een andere pint. ‘Zie, zie dat land!...’ riep Pallierter, wijzend naar de veldbuik, ‘ik zou je willen kussen van plezier, kom, laat ons dansen!...’ En hij pakte de handen van de pastoor, draaide hem mee rond en zong:

’t Is vandaag Magritjesfiest lot ons viere, lot ons viere!
’t Is vandaag Magritjesfiest lot ons vieren oemtermiest!

‘Ta, ta, ta,’ zei de pastoor lachend, ‘ik heb geen tijd, ik moet nog bidden.’

En Pallierter liet hem gaan, maar riep nog: ‘Ik zal je straks wat rijpe aardbeien laten brengen!...’

‘Goed,’ riep de pastoor terug, ‘ik heb er deze nacht juist van gedroomd!’

En weg ging de grijze pastoor, wandelend over de begijnenvest. Hij opende zijn kerkboek en begon erin te lezen. Vlekken zon schoven grillig door de hoge bomen op zijn zwarte soutane en zijn glimmende hoed en deden soms de gouden snede van zijn brevier schitteren.

Pallierter kreeg, toen hij dat zag, zin om het goede weer te psalmzingen.

Hij legde de oude verlichte bijbel open op zijn armen, zette zich voor het raam en las hardop: Welgelukzalig is hij denwelken Gij uitverkoren hebt en doet naderen; in uwe voorhoven zal hij wonen; wij zullen verzadigd worden met de goedheid van uw huis en met de heiligheid van uw paleis....

Gij bezoekt het land en, hebbende het begeerig gemaakt, verrijkt Gij het grootelijks; de rivier Gods is vol water; wanneer Gij het alzo bereid hebt, maakt Gij hunlieden koren gereed.

Gij maakt de omgeploegde aarde dronken; Gij doet ze dalen in haar voren; Gij maakt ze week door de regendroppelen en zegent haar uitspruitsel dat zich zal verblijden, Gij gebenedijt de Krone uws Jaars van uwe goedertierenheden en uwe voeten druppen van vettigheid; zij bedruppelen met vruchtbaarheid de weiden der woestijnen en de heuvelen zijn omvangen van verheuging.

De velden zijn bekleed met kudde en de dalen zijn bedekt met koren; zij zullen roepen en uwen lofzang zeggen....

O God, die zich omvangt met het Licht als met een kleed, die den hemel maakt als een gordijn, die zijn opperzalen zoldert in de wateren, die van de wolken zijn wagen maakt en wandelt op de vederen der winden.... Die de fonteinen uitzendt in de valleien, dat zij tusschen de bergen zullen wandelen. Alle beesten des velds zullen er aan drinken en de wilde ezelen zullen er hunnen dorst mede laven....

Aan hun boorden zullen de vogelen des hemels leven en van uit de steenrotsen zal hun gezang weerklinken. Hij ververscht de bergen en zet het land vol allerhande vruchten, voortbrengende gras voor de beesten en kruid tot den dienst der menschen, doende het brood uit de aarde voortkomen, dat het hart des menschen versterkt, alsmede den wijn die het hart des menschen verheugt, doende het aangezicht blinken van olie....

De boomen des velds verheugen zich en ook de ceders van den Libanon. Daarin zullen de musschen hun nesten bouwen en de ooievaars wonen. De hooge bergen zijn voor de herten en de steenrotsen voor de kornijntjes....

Ik zal den Heer zingen, lof zingen zoolang als ik ben!...

Pallieter sloeg het boek toe.

Hij had onder het lezen zin gekregen naar de smaak van honing en at die op een donkerbruin beschuitje.

Wat was het toch een goed weer! Twee kinderen, een in het rood en een in het wit, plukten bloemen in het paardenweitje; twee begijntjes wandelden naast elkaar op de Nethedijk en lazen hardop om beurten hun paternoster; en de drie oude, blinde mannen die in het godshuis op het begijnhof woonden, zaten naast elkaar in het gras te lachen.

Er vlogen duiven en een kwikstaart en Pallieter voelde zijn hart van ontroering smelten tot een zoete zalf en hij zei, zoals Onze-Lieve-Vrouw:

Mijn ziel verheft den Heer!...

En hij stak voor haar wassen beeldje een kaarsje aan en zei: 'Als dat schone weer uw schuld is, dan hebt Gij het verdiend.'

Hij ging verder malen tot Charlot riep voor het eten.

Zij diende eerst kervelsoep met asperges. Daarvan aten ze elk twee borden. Daarna kwam er een varkensgebraad met spinazie en bloemende aardappelen, die een smaak en een nasmaak hadden. Er was veel mosterd bij, om goed te kunnen drinken. Daarna smulden zij elk een half dozijntje koekjes die naar eieren en kaneel roken en smeerden er nog boter, siroop en suiker op. En om een andere mond te hebben, aten ze een schotel mooie aardbeien leeg, zodat het rode sap van hun kin druppelde.

Het zweet stond op hun voorhoofd en Pallieter zei: 'O God! Het plezier is overal gedaan, geef er ons nog!...'

HET TWEEGEVECHT

Na het eten stopte Pallietter een pijp, wandelde een poos door de tuin om zijn maaltijd te laten zakken en gaf pieren aan de goudvissen.

Daarna reed hij op het blauwe hondenkarretje naar de molenaar aan de overkant van de Nethe om een zak graan en een halve zak tarwe te halen. Die molenaar was de vader van Fransoo, de landschapschilder en Pallietters beste vriend.

Loebas blafte van vreugde en draafde met korte, rappe passen. Ze rolden over de tempelachtige begijnvest en een eindje door het reine stadje, dat op dit uur baadde in zonneschijn en stilte, slechts begeleid door het gekletter van twee paar wielen.

Toen ze de bleke steenweg bereikten, die met ronde bochten door de schone velden slingerde, strekte Loebas zijn voorpoten en liep zo krachtig dat het karretje zijwaarts slingerde en knarsend en bonkend over de bulten van de kasseien reed.

Pallietter, die er gehurkt in zat, had er groot plezier in en liet de zweep helder klinken over de rustige middagvelden.

Duiven vlogen op en tussen het jonge gras van de bermten bloeiden talloze madeliefjes. Het rook er naar boter.

Toen de zakken betaald en geladen waren, riep Pallietter naar Fransoo, die boven in de houten molen zijn schilderskamer had. Uit het ronde venster verscheen meteen een rode, vlezige kop die lachend riep: 'Ik kom!'

Samen gingen ze in 'Het Plakleerken' een glas bier drinken.

Fransoo droeg alleen zijn hemdsmouwen, opgerold tot boven de ellebogen, en zijn dikke blote armen zaten vol verfvlekken, zelfs op zijn neus prijkte een blauwe spat.

'Het Plakleerken' was een oude herberg aan de voet van de molenberg. Twaalf platte lindebomen wierpen hun schaduw over de lange witte gevel. In de koelte van die bomen zat de jonge graaf van Dendersteen met een oude heer een pint te drinken.

Pallietter schoof met Fransoo bij hen aan en bestelde twee pinten dubbele gerst bij de oude waardin, die nog statig was als een boom. Ze droeg een kanten kap, een bril en lange gouden oorbellen. Ze bracht het bier op een tinnen blad, maar nauwelijks had ze zich omgedraaid of de glazen waren leeg en Fransoo vroeg om twee met farno.

Loebas kreeg een emmer water en legde zich hijgend op de grond. Het was hier werkelijk een schoon gezicht. De velden en weiden daalden langzaam af naar de Nethe en daaroverheen, helder in de zon, lagen Pallietters 'De Reynaert', het begijnhof en de wijde velden.